

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 804/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Klimom, Sládkovičova 61, Žiar nad Hronom, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 13 C 41/2013 z 25. júna 2014, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 851/2014 z 5. marca 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 411/2015 z 20. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 411/2015

z 20. júna 2016 (ďalej len „rozhodnutie najvyššieho súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 851/2014 z 5. marca 2015 (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“) a rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 C 41/2013 z 25. júna 2014 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“; spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní pred všeobecnými súdmi po viacnásobnej zmene žalobného petitu voči žalovanej (jeho bývalej manželke) domáhal určenia neplatnosti darovacej zmluvy. Takto formulovaný žalobný petit vzápätí odôvodňoval tým, že sa de facto domáha vrátenia daru – rodinného domu patriaceho v čase darovania do bezpodielového spoluvlastníctva oboch manželov a niekoľkých pozemkov patriacich výlučne do vlastníctva sťažovateľa v zmysle § 630 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), keďže jeho bývalá manželka sa k nemu správala tak, že hrubo porušila dobré mravy. Hrubé porušenie dobrých mravov videl v tom, že manželka mu bola neverná.

Celá vec bola podrobne prerokúvaná pred okresným súdom, kde manželka svoje správanie ako hrubé porušenie dobrých mravov nevnímala a ako protistrana sťažovateľovi kontrovala vyjadreniami, podľa ktorých ju mal sťažovateľ viackrát zbit' a opakovane masturbovať na verejnosti.

Výsledok sporu bol taký, že okresný súd darovaciu zmluvu v časti darovania rodinného domu považoval za neplatnú a vo zvyšku žalobu zamietol. Sťažovateľ nebol úspešný ani s odvolaním na krajskom súde, ktorý sa s odôvodnením okresného súdu v plnom rozsahu stotožnil, rozhodnutie okresného súdu potvrdil a odôvodnenie rozhodnutia na zvýraznenie jeho správnosti doplnil. Najvyšší súd sa vo veci podaným dovolaním odmietol zaoberať a procesne ho odmietol ako neprípustné.

Sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou napáda primárne procesné odmietnutie dovolania a tvrdí, že podľa jeho názoru bolo podané dovolanie prípustné a malo o ňom byť meritórne rozhodnuté. Avšak keď už takáto možnosť nie je schodná, tak napáda

aj rozhodnutie krajského súdu a okresného súdu, keďže ich rozsudky majú byť zaťažené arbitrárnosťou z dôvodu ich nedostatočného odôvodnenia a nesprávneho právneho posúdenia veci.

Sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu bol porušený čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a aby napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 411/2015 z 20. júna 2016 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie, že nesprávnym posúdením prípustnosti dovolania bolo sťažovateľovi zabránené v prístupe k súdu, neodôvodnenosť rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu a tak isto aj nesprávne právne posúdenie veci zakladá aj porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd sa v prvom rade zaoberal námietkou nesprávneho posúdenia prípustnosti dovolania najvyšším súdom.

Najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 411/2015 z 20. júna 2016 okrem posúdenia ostatných podmienok prípustnosti dovolania zameral na zdôvodnenie, prečo namietané nedostatočné odôvodnenie súdov nižších stupňov nezakladá absolútnu prípustnosť dovolania, ale zväčša iba inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), a len výnimočne aj prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 OSP, a na zdôvodnenie, prečo v danej situácii nemôže ísť o sťažovateľov prípad.

Pokiaľ sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že mu procesným odmietnutím dovolania zo strany najvyššieho súdu bol znemožnený prístup k súdu, ústavný súd potrebuje poukázať na nasledovné:

Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak bolo toto posúdenie

vykonané v súlade so zákonom (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Čo sa týka tejto otázky, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 411/2015 z 20. júna 2016 odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Čo sa týka napadnutého rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 13 C 41/2013 z 25. júna 2014 vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa týmto rozhodnutím, ústavný súd poznamenáva, že v citovanom čl. 127 ods. 1 in fine ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu bolo prípustné odvolanie (ktoré sťažovateľ aj podal) a na jeho základe odvolací súd bol oprávnený, ale aj povinný poskytnúť základným právam alebo slobodám sťažovateľa ochranu v prípade zistenia, že okresný súd svojím postupom alebo rozhodnutím do nich zasiahol. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto časť sťažnosti smerujúcu proti rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 13 C 41/2013 z 25. júna 2014 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Čo sa týka napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 19 Co 851/2014 z 5. marca 2015, krajský súd sa vo svojom rozhodnutí stotožnil s rozhodnutím okresného súdu, keďže podľa jeho názoru námietky uplatnené v odvolacom konaní boli totožné s námietkami, s ktorými sa vo svojom rozhodnutí vysporiadaval okresný súd. Z uvedeného dôvodu dospel krajský súd k záveru, že tieto námietky neboli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Napriek tomu však krajský súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia okresného súdu uviedol, že v posudzovanej veci bolo podľa jeho názoru možné rozdeliť obsah darovacej zmluvy na rodinný dom a pozemky v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka.

Čo sa týka názoru krajského súdu o možnosti oddeliť od seba jednotlivé časti darovacej zmluvy (rodinný dom a pozemky), ústavný súd odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je jeho úlohou suplovať meritórne rozhodovanie na všeobecných súdoch.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Uvedené sa týka tak isto aj vo veci posudzovanej otázky vrátenia daru v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka. V príslušnej časti napadnutého rozhodnutia krajský súd sťažovateľovi obsiahlo vysvetlil, aké správanie možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, a na základe tohto vysvetlenia sa priklonil k záveru, že v posudzovanom prípade nedošlo k hrubému porušeniu dobrých mravov, ale že k nevhodnému správaniu došlo z oboch strán účastníkov konania a že takto nevhodné správanie bolo medzi bývalými manželmi dokonca dlhodobo tolerované a vzhľadom na okolnosti prípadu sa medzi nimi javilo ako bežný spôsob komunikácie. Na uvedenom sa zhodli obe strany, keď pred súdom potvrdili, že manželský štýl života aký viedli, bol predmetom ich spoločných diskusií a rozhodnutí.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd aj okresný súd dali sťažovateľovi vyčerpávajúcu odpoveď na jeho námietky. Ich názor nemožno hodnotiť ako zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny a popierajúci účel a význam na vec aplikovanej právnej úpravy. K uvedenému je opakovane potrebné poukázať na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne

záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 240/2013).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 19 Co 851/2014 z 5. marca 2015 nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť, preto sťažnosť odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016